

FIETSEN en WANDELEN door GIESSENDAM

Een fiets- en wandelroute van 5 km door een gewoon dorp aan de rivier. Langs kunstwerken, monumentale gebouwen en bijzondere plaatsen. Met informatie over alledaagse dingen waar u elke keer weer haast ongemerkt aan voorbij gaat. De beschrijving begint officieel op de hoek Parallelweg-Damstraat, maar de wandeling of fietstocht kan op elk tussenliggend punt worden gestart.

Symbolen

aandachtspunt

informatieve tekst

routevermelding

LET TIJDENS HET FIETSEN OF WANDELEN GOED OP HET OVERIGE VERKEER...

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

1		Parallelweg 1 (links)
		Dit moderne pand is gebouwd op de plaats van de vroegere graanmaalderij van Herber de Vos. Deze heeft in de Tweede Wereldoorlog door het bombardement hier ter plekke aanzienlijke schade opgelopen, is weer opgeknapt en heeft nadien nog jaren dienst gedaan op deze plaats.
		U gaat rechtdoor richting station.

De hoek Parallelweg-Damstraat-Stationstraat.

2		Damstraat 2 en Stationsstraat 3 t/m 15 (links)
		In de Tweede Wereldoorlog is het stations-koffiehuis gebombardeerd. Dat stond aan de overkant van de spoorlijn, rechts van de huidige overweg. Daarbij zijn ook bommen terecht gekomen op panden in de omgeving. Na de oorlog zijn deze woningen gebouwd. Ze zijn in de stijl van die tijd ontworpen. Het winkelpand op de hoek met de Damstraat is later gebouwd, maar wel in dezelfde stijl als de omliggende nieuwbouw. Hier was een ijzerhandel gevestigd en op enig moment is het aangekocht om er een herensociëteit in te vestigen. Die kreeg met een knipoog naar de hier ooit verkochte spijkers, de naam 'De Spijcker'.
		U vervolgt uw weg.

3		Stationsstraat 2 (rechts)
		Na de Tweede Wereldoorlog vormde een houten barak het station van Hardinxveld en Giessendam. In 1957 is er een nieuw station gebouwd (ontwerp: spoorwegarchitect Van der Gaast). Het is geopend door een per trein arriverende Sint Nicolaas. Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam bood burgemeester A.L.C. Brinkman een plaquette aan, ontworpen door Jan Borsje. Door de privatisering van de spoorwegen heeft het station zijn oorspronkelijke functie verloren en nu is het een café-restaurant. Mede door het daarvoor ingerichte terras is de oorspronkelijke uitstraling van het gebouw veranderd.
		U vervolgt uw weg.

4		Stationsstraat 23 (links)
		Hier is in 1956 een voor die tijd ultramodern Groene Kruis gebouw gekomen, met bijbehorende woning. De opening vond plaats door Koningin Juliana, die op dat moment een werkbezoek bracht aan de streek. Toen ook dit gebouw verouderde, is de afdeling Sociale Zaken van de gemeente er gevestigd en al weer geruime tijd is het een artsenpraktijk.
		U vervolgt uw weg.

5		Stationsstraat 27 (links)
		Hier is kort na de oorlog een school gebouwd, ter vervanging van de oude school in de Damstraat. Eerst heette deze School V. Later kreeg de school de naam Giessenschool. Inmiddels is de school gesloopt voor de bouw van een gezondheidscentrum. De op het voormalige schoolplein staande oude bomen zijn jarenlang een punt van discussie geweest totdat de belofte kwam dat na de nieuwbouw er vervangende bomen zouden worden aangeplant.
		U vervolgt uw weg en houdt rechts aan.

6		Stationsstraat 4 (rechts)
		Deze woning is gebouwd als ambtswoning voor burgemeester Brinkman, die er met zijn gezin woonde. Diens zoon, de latere minister Brinkman, heeft hier zijn jeugd doorgebracht. Tussen de garage en de woning bevond zich een kantoorruimte, zodat de burgemeester ook thuis kon werken. Later woonden hier ook de burgemeesters Van Wouwe en Noordergraaf.
		U vervolgt uw weg.

7		Stationsstraat 29 (links)
		Deze winkel voor elektrische apparaten is destijds gebouwd als MULO-school. Later werd het een VGLO-school. Als eerste stap naar een andere vorm van voortgezet onderwijs, met name bedoeld voor leerlingen die verder wilden worden opgeleid in niet technische beroepen. Een opleiding voor een administratieve functie kon goed aan deze school worden gevolgd. Maar in het kader van een toekomst als huisvrouw kregen de meisjes ook les in koken, bakken en naaien.
		U vervolgt uw weg.

Het spoorwegstation, nu café-restaurant. Links de plaquette.

8		Stationsstraat 20 (rechts)
		Door een landelijke kerkscheuring in 1944, ontstonden er twee verschillende gereformeerde kerken. De ene bleef het oude kerkgebouw gebruiken en de ander bouwde hier een nieuw gebouw. Dat ging niet zonder slag of stoot. Er was een rechtszaak voor nodig en er kwam een tijdelijk kerkgebouw in een metalen nissenhut, die de bijnaam 'de koepelkerk' kreeg.
		U vervolgt uw weg.

9		Na Stationsstraat 20 (links)
		De hier links gelegen Boorstraat vormt met de Schoolstraat en de Pulsstraat een eenheid als uitbreiding van Giessendam. De straat namen in dit gebied leggen een verband met een hier destijds gevestigd grondboorbedrijf.
		U gaat rechtdoor en dan met de bocht mee naar links.

10		Weideveld
		Dit is de eerste verbindingsweg met de nieuwe wijk Giessendam-West. Eerst heette de hele wijk zo, maar later kreeg het westelijk deel de naam De Blauwe Zoom. Dit gebeurde naar aanleiding van de blauw gekleurde waterpartijen op de ontwerpkaart. De stoep naar de dijk is opgebouwd van tempexblokken om te voorkomen dat de stoep door een zwaar zandlichaam zou (ver)zakken.
		Bij de oversteekplaats gaat u rechtsaf de voet- en fietsbrug over – Dwarsdeel – Van Leijdenstraat – Brooshoofdstraat en dan rechtsaf.

11		Beeld (rechts)
		De titel van dit beeld is Fontein. Het is gemaakt door de plaatselijke beeldend kunstenaar Evert van Lopik.
		U vervolgt uw weg en gaat linksaf met de bocht mee.

12		Het Westpark
		Omdat iedere zich respecterende wijk een eigen park wil hebben, heeft Giessendam-West het Westpark. Getracht is om hier zoveel mogelijk beplanting aan te brengen die in de streek voorkomt; inheemse bomen en struiken dus. Voor de verdere aankleding van het park heeft destijds beeldend kunstenaar Joseph Semah opdracht gekregen. Hij creëerde 12 bronzen zadels.
		Ga Grutto op, die overgaat in Langesteeg.

Het Westpark.

13		Langesteeg
		Hoe verder u de dijk in westelijke richting volgt, hoe dichter de dijk-bebouwing tegen elkaar aan is gebouwd. Dat heeft alles te maken met het zo dicht mogelijk willen wonen bij de stad. Dat begon al bij de scheepsbouw rond 1900. Toen was de grond in Rotterdam te duur voor de bouw van werven en kocht men stukken uiterwaard die meer naar het oosten lagen. Dit verklaart het ontstaan van veel scheepswerven langs de Noord en de Merwede. Hetzelfde gold voor de prijs van grond voor huizenbouw. Vandaar dat ze hoe westelijker je komt hoe dichter deze bij elkaar staan. Er was echter behoefte aan meer woningen en er waren huisjesmelkers en aannemers met geld, die woningen wilde bouwen. Dat ging men doen in stegen die haaks op de dijk werden aangelegd. De Langesteeg is daar een voorbeeld van. Iets verder naar het oosten ligt de Kortesteeg.
		Bovenaan de stoep gaat u rechtsaf.

14		Buitendams 261 (links)
		Dit is een typisch voorbeeld van een aannemerswoning. In Buitendams was ooit de hoepelmakerij een belangrijke bron van inkomsten. Achter menige woning werden in een schuur houten hoepels gemaakt, die nodig waren voor de vele vaatjes, waarin toentertijd de voedingsmiddelen werden verpakt. Tot voor enkele jaren waren er buitendijks overal nog restanten van die hoepelmakerschuren te zien. Inmiddels zijn ze allemaal onherkenbaar verbouwd. Er waren echter ook mensen die een ander beroep uitoefenden, zoals dat van aannemer. Die hadden het over het algemeen financieel wat beter en konden zich een wat deftiger woning veroorloven.
		U vervolgt uw weg.

15		Buitendams 333 (links)
		Dit is een voorbeeld van het 'verpakken' van een huis achter een deftiger voorgevel. Hier en daar staan nog best leuke huizen die herinneren aan een tijd dat er in Buitendams veel aannemers woonachtig waren. De tuinen achter de huizen lopen tot aan de Buiten-Giessen en zijn vaak erg diep. Zo diep dat op veel plaatsen vroeger een bedrijfje was gevestigd.
		U vervolgt uw weg.

16		Buitendams 474 (rechts)
		In het verleden kende Buitendams veel boerderijen. Door de komst van de ruilverkavelingen zijn de boeren weggetrokken naar nieuwe boerderijen in de polder. De leegkomende kregen een andere functie of werden afgebroken. De boerderij waar u nu naar kijkt is heel bijzonder. Alle boerderijen stonden aan de voet van de dijk, maar deze is aan de dijk gebouwd, met het woongedeelte op dijkniveau.
		U vervolgt uw weg.

17		De Kaai
		Het punt waar u nu bent is al heel vaak veranderd. Het was een schenkeldijk die Buitendams en de Sliedrechtse rivierdijk met elkaar verbond. Deze dijk liep in het verlengde van de noordelijke Zwijnskade. Kaai is plaatselijk dialect voor kade. Zwijnskade is een verbastering van Zijdewendekade (haaks op de bestaande bedding lopende kade). In 1953 is hier de dijk doorgebroken, waardoor een deel van het gebied overstroomde. Met de komst van het aardgas (de aardgasbel bij Slochteren deed Nederland op zijn grondvesten schudden; nu schudt alleen Groningen nog van tijd tot tijd) is er afscheid genomen van de gasfabriek aan de rivier.
		U gaat linksaf de Peulenlaan op (PAS OP MET OVERSTEKEN).

18		Peulenlaan
		Een doorgaande verbindingsweg met links een industrieterrein en rechts een park, woningen en een tennisbaan. De Peulen is de feitelijke aanleiding geweest voor de samenvoeging van Hardinxveld met Giessendam in 1957. Giessendam aasde sinds 1922 op dit gebied.
		U gaat recht door.

19		Deltabrug
		U staat hier bij de omgelegde Giessen. Dit veenriviertje, dat ooit alle overtollige water uit de Alblasserwaard afvoerde, liep achter Buitendams door. Via dit deltagebied stond de Giessen in open verbinding met de Merwede. Rechts is een jachthaven, Ooit was dit het balkengat waar de Fa. de Jong's Kruiwagens hun bomen liet wateren. Dat gebeurde om het hout sterker te maken, zodat het langer meegaat.
		U gaat de brug over.

De vindplaats van Trijntje wordt gemarkeerd door een bankje en een informatiebord.

20		Tiendwaert (links)
		Links na de eerste flat staat een nieuw complex. Dit is een kleinschalige instelling voor woonzorg. Mensen met een lichamelijke of geestelijke handicap en dementen wonen er in woongroepen of zelfstandig in appartementen. Het is een van de laatste nieuwe gebouwen, nu de bouw door bezuinigingen voorlopig is stilgezet.
		U vervolgt uw weg.

21		De Peulen
		Al enkele keren is de naam de Peulen genoemd. In 1421 was er aan de overkant van de Merwede een grote overstroming, waardoor de Biesbosch ontstond. Veel dorpen verdwenen onder water. De bewoners vluchtten naar het omliggende gebied, zoals de Alblasserwaard. Een dorp met de naam Sliedrecht lag eerst aan de zuidkant van de Merwede en later ontstond er aan de noordkant een nieuw dorp met die naam. Zo namen ook veel emigranten Nederlandse plaatsnamen mee naar Amerika. In dat gebied stond een herberg met de naam Peluwe, wat rustplaats betekent. Denk aan het latere woord peluw voor een rond kussen. Toen die herberg verhabbezakte, zullen de bewoners met medeneming van die naam naar de Alblasserwaard zijn gekomen.
		Iets verderop, bij het winkelcentrum.

Buitendams.

22		Winkelcentrum Timmer (links)
		De eerste supermarkt in het dorp Hardinxveld-Giessendam was het initiatief van Leen Timmer, die vooraan in de wijk Over het Spoor een kruidenierswinkel had. Dat was een hele noviteit voor het dorp: boodschappen doen zonder dat een winkelmeisje alles voor je afwoog en inpakte. Met een mandje de winkel door lopen en zelf uit de schappen en rekken pakken wat daar al ingepakt gereed lag. Toen de wijk De Peulen zich verder ontwikkelde, was daar behoefte aan een wijkwinkel. Timmer greep zijn kans en opende een nieuwe supermarkt, veel groter dan in Binnendams.
		U kijkt nu naar de andere kant van de weg.

23		Rijkswegsluis (rechts)
		Tussen de beide gebouwen aan de andere kant ziet u verderop de rijkswegsluis en de snelweg A15: een werkgelegenheidsproject uit de jaren dertig. Een van de obstakels in onze omgeving was een brug over de Noord, die intussen is vervangen door een tunnel. Het stuk weg bij Hardinxveld-Giessendam vroeg echter ook om nogal wat technische aanpak. Vanaf Sliedrecht zou de weg midden door de Giessendelta komen te lopen. Om dit mogelijk te maken, werd er een Peulenschap in het leven geroepen die de gronden binnen de rijksweg moest gaan exploiteren. Vervolgens moest er een sluis worden gebouwd voor een verbinding tussen de Giessen en de Merwede. Het verdere stuk gaf ook weer moeilijkheden, omdat de Nieuweweg, de Sluisweg en de Koningin Wilhelminalaan gepasseerd moesten worden. Ook kwam de weg daar klem tussen het Kanaal van Steenenhoek en de spoorlijn te liggen. De aanleg van dit stuk snelweg heeft dan ook jaren geduurd.
		Na het winkelcentrum gaat u linksaf de Groen van Prinstererstraat in en aan het einde daarvan weer naar links.

24		Afgedamde Giessen (rechts)
		Rechts van u is de eerste omgelegde Giessen te zien. Het wordt nu gebruikt als haventje. Hier zijn speciale voorzieningen getroffen om vanaf een boottrailer een bootje in het water te kunnen takelen.
		U gaat linksaf tussen het winkelcentrum en de Uranusflat door, dan naar rechts langs de flat en daarna rechtsaf de Marsstraat in.

De Buiten-Giessen.

25		Marsbrug (links)
		Als u op de Marsbrug staat en naar links kijkt ziet u een aantal nieuwbouwwoningen. Ooit was het de bedoeling dat hier een torenflat zou worden gebouwd met meer dan 20 verdiepingen. Na protesten van de bewoners in de omgeving is dit niet doorgegaan.
		Een paar meter verder op de brug.

26		Het Fort (rechts)
		<p>Rechts is een rij nieuwe woningen gebouwd. Hier was ooit een grote fabriek gevestigd. De Peulen was in de begintijd dat dit gebied was ingedijkt door de snelweg een overgangsgebied geworden waarin steeds meer griendteelt plaats ging maken voor landbouw. Er werden vooral aardappels geteeld, maar ook suikerbieten en allerlei groenten.</p> <p>Bij een van de grotere akkers stond een grote zwart geteerde schuur. Wellicht ooit gebruikt voor de griendteelt of hoepelmakerij. In die schuur startte Arie Korevaar zijn eerste fabricage van stalen kruiwagens. Als bedrijfsleider op Scheepswerf de Merwede wilde hij vrij ondernemer worden. In navolging van enkele bestaande kruiwagenfabrieken, zoals de Firma de Jong (Dirk en Joost de Jong) en Matador (Thijs de Jong) besloot hij ook die producten te gaan maken. Maar dan helemaal van staal, een stuk lichter dan de</p>

		gebruikelijke houten of metalen exemplaren die in elkaar werden gelast. Uiteindelijk groeide hier een bedrijf van wereldformaat uit, dat kruiwagens over de hele wereld leverde. Waar je ook bent, overal kom je Fortkruiwagens tegen. Toen ter plaatse verdere bedrijfsuitbreiding niet mogelijk was verhuisde het bedrijf naar Tiel, waar het na een overmoedige overname van een Noorse onderneming failliet ging. Na een herstart ging het bedrijf onder dezelfde productnaam Fort door. Die naam Fort stamt van een hier in de Tachtigjarige Oorlog aanwezig verdedigingswerk, een soort redout, dat in de omgeving als 'het fort' werd aangeduid.
	🚲	Over de brug gaat u rechtsaf Buitendams in.

27	📖	Buitendams 113 t/m 125 (rechts)
	📖	De rij woningen langs de dijk vormen de eerste sociale woningen van Giessendam. Ze zijn destijds als huurhuizen gebouwd door een rijke ondernemer. In een ervan was ooit het postkantoor van Giessendam gevestigd.
	🚲	U vervolgt uw weg.

28	📖	Buitendams 77 (rechts)
	📖	Een pand uit eind 19 ^e eeuw met historische uitstraling. De achter de muren liggende parkachtige tuin toont smaak en interesse voor mooie dingen.
	🚲	U vervolgt uw weg.

Stokrozen in Giessendam.

De Hervormde kerk.

29		Buitendams 73 (rechts)
		Ook dit pand uit het vierde kwart van de 19 ^e eeuw heeft een deftige uitstraling. Ooit zetelde hier de gemeenteontvanger van Giessendam, Joost van Duren.
		U vervolgt uw weg.

30		Hagibrug (rechts)
		Deze brug vormt een verbinding tussen Hardinxveld en Giessendam. Toen de brug er nog niet was, moest alle verkeer door de Peulenstraat, ook bussen en vrachtrailers. Dit had heel vaak verkeersopstoppingen tot gevolg. Aan de andere kant van de Giessen staat Restaurant Kampanje. Dat gebouw is destijds aan de bevolking van Hardinxveld-Giessendam door Scheepswerf De Merwede geschonken bij het 50-jarig bestaan van dit bedrijf. Het was eerst alleen een verenigingsgebouw waar tal van bekende Nederlanders hebben opgetreden en waar feestavonden werden gehouden. De restaurantfunctie is van later datum, maar het zalengedeelte is daarnaast blijven bestaan. Het hoofdgebouw is een ontwerp van de bekende architect Sybold van Ravesteijn, die ook Blijdorp, het Dordtse Kunstmin en veel andere belangrijke gebouwen heeft ontworpen.
		U gaat rechtdoor.

31		Buitendams 45 (rechts)
		Deze al jaren leegstaande kerk was van oorsprong de enige Gereformeerde kerk van het dorp. Na de kerkscheuring van 1944 werd deze eerst gebruikt door de uitgetreden groep, maar de rechter bepaalde dat de achterblijvende groep er recht op had. De Gereformeerde kerk vrijgemaakt heeft inmiddels een nieuw kerkgebouw, de bron, aan de Maasstraat. Een gebouw met een multifunctionele gebruiksmogelijkheid.
		U vervolgt uw weg.

32		Buitendams 32 (links)
		Dit monumentale pand was eertijds een schilderswinkel. Eronder bevond zich de woning van de schilder. Opvallend zijn de gietijzeren boogramen. Soortgelijke ramen bevinden zich in het achterste deel van de er schuin tegenover staande schoenenzaak.
		U vervolgt uw weg.

33		Buitendams 11 (rechts)
		Dit doktershuis was van oorsprong de woning van de schout van Giessendam. De voorgevel is van later datum dan de woning zelf. Opvallend is de symmetrie van deze voorgevel.
		U vervolgt uw weg.

34		Buitendams 4 (links)
		Deze voormalige woning met bakkerij was ooit de inzet van een felle en langdurige discussie tussen de gemeente Hardinxveld-Giessendam en de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam. De eerste wilde het slopen, maar de andere partij zag de historische waarde ervan in. Uiteindelijk werd het pand aangekocht door de hiervoor opgerichte Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam, die het later weer doorverkocht aan iemand die garandeerde het te zullen behouden. Het pand is gebouwd in 1778, een jaar nadat het vorige pand, samen met de hele dorpskern van Giessendam, was afgebrand. Vroeger was hier het Historisch Informatie Centrum gevestigd.
		Vorbij Buitendams is aan de linkerkant de Molenstraat.

35		Molenstraat (links)
		De bebouwing van Buitendams liep hier links vroeger gewoon door en er was iets verderop slechts een voetpad tussen de huizen door naar de hier staande stellingmolen van Giessendam. Molen De Hoop. In deze molen werd het graan voor de bakkers tot meel gemalen. In de hier gesloopte huizen woonden onder meer twee markante Giessendammers. Dokter Grafdijk, die als een van de eerste inwoners van het dorp fotografeerde. Van hem zijn veel unieke foto's bewaard gebleven. De ander was Hendrik Bongen, die er een groentezaak had. Een man die zijn bewoordingen niet verboemde. Teksten als 'appelesienen, ze borsten van 't sap' waren voor hem heel gewoon.
		U gaat rechtdoor.

36		Damstraat
		Hier, in wat 'het hangen van den Dam' wordt genoemd, bevinden zich sinds mensenheugenis enkele horeca-etablisementen. Het belangrijkste gebouw staat op de hoek: de voormalige Herberg De Zwaan. Nu is dit in gebruik als kantoor.
		U vervolgt uw weg.

37		Damplaats (rechts) en onderwijzerswoning Damstraat 36 (links)
		Rechts stond de oude openbare lagere school nummer V (die later verhuisde naar de Stationsstraat) met aan de andere kant van de weg het huis van de hoofdonderwijzer. Dit huis was in Jugendstil gebouwd.
		U vervolgt uw weg.

38		Damstraat 24 (links)
		Dit voormalige gemeentehuis van Giessendam is in de Tweede Wereldoorlog in gebruik genomen. Bij de samenvoeging van Hardinxveld met Giessendam per 1 januari 1957 werd dit het gemeentehuis voor deze nieuw gevormde gemeente. Om alle ambtenaren te kunnen huisvesten werden er tijdelijk noodlokalen achter gebouwd. Dat tijdelijke bleek echter een permanenter karakter te krijgen, want pas na de verkoop van het pand in 1987 aan een plaatselijke aannemer zijn de barakken gesloopt. De barakken hebben bijna dertig jaar dienst gedaan.
		U vervolgt uw weg.

De sluis op de Dam.

39		Winkelgalerij Damstraat 10 t/m 4 (links)
		Tijdens de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog zijn hier vier winkels met bovenwoningen gebouwd. Een voor die tijd ultramoderne voorziening, gelegen tegenover een braakliggend stuk grond aan de Giessen. De winkels vervingen de door een bombardement verloren gegane winkels.
		U vervolgt uw weg.

40		Damstraat 1-3 (rechts)
		De voorkant van dit pand is gesitueerd aan de Parallelweg. Die weg is in 1880-1885 langs de spoorlijn aangelegd naar het in het midden tussen Hardinxveld en Giessendam gesitueerde station. Aan die weg werden op verschillende plaatsen kleine boerderijen gebouwd. Het voorhuis was woning en in het achterhuis kwam een stalruimte voor enkele stuks vee. Hier in dit pand (Damstraat 1-3) was een melkboer gevestigd, die de melkopbrengst van zijn koeien langs de deur verkocht.
		U gaat rechtdoor, de spoorwegovergang over.

41		Spoorwegovergang (koffiehuis)
		Net over de spoorlijn stond aan de oostkant een stations-koffiehuis. Dit was in de Tweede Wereldoorlog doelwit van een Engels bombardement omdat men dacht dat hier een Duitse zender in was geplaatst. Door dit bombardement is een groot deel van de bebouwing er tegenover (Damstraat en Parallelweg) zodanig geraakt dat deze moest worden gesloopt.
		U gaat linksaf met de weg mee.

42		Muizenhof (rechts)
		Dit was de eerste echte uitbreiding van Giessendam, gebouwd door een particuliere aannemer, genaamd Muis. Vandaar dat deze buurt vroeger de Muizenhof werd genoemd. De enkele jaren terug gebouwde vervangende woningen zijn weergegeven in een neo-jaren dertig stijl.
		U vervolgt uw weg.

43		Spoorweg
		Parallel aan de spoorlijn is een ruilverkavelingsweg aangelegd, waaraan enkele bedrijven met woningen voor semi-agrarische activiteiten zijn gebouwd.
		U gaat rechtdoor en bij de eerste weg rechtsaf.

44		Polderweg
		Als verbinding tussen de verderop gelegen Broekseweg en de Spoorweg is de polderweg aangelegd. Naast deze weg werden bij archeologische proefboringen voorafgaand aan de aanleg van de Betuweroute enkele bijzondere vondsten gedaan. Dit resulteerde in twee grote opgravingsplaatsen, waar een voor die tijd geheel nieuwe methode werd toegepast. Uiteindelijk werden hier de resten gevonden van de oudst begraven vrouw van Nederland, die de naam Trijntje kreeg. Ook vond men een oude kano. Hieruit blijkt dat dit gebied al 7500 jaar geleden als woonplaats heeft gediend. Misschien niet gedurende het hele jaar, maar het was wel een plek waar men in het seizoen regelmatig naar terug keerde.
		U vervolgt uw weg.

Tiendwegsemolen.

45		Spoorwegviaduct
		<p>Vanaf hier heeft u een goed uitzicht over de omgeving. Wat direct opvalt is de Tiendweg. Deze met knotwilgen omzoomde middeleeuwse wegen werden vroeger vooral gebruikt om de verspreid liggende stukken grond te kunnen bereiken. In de Franse tijd zijn ze ook gebruikt voor geheime troepenverplaatsing.</p> <p>De naam Tiendweg is voor meerdere uitleg vatbaar. Sommige bronnen leggen een link met de vroeger te betalen belasting, de tienden, maar anderen maken een verband met zienen, het Duitse woord voor trekken. Als u op het viaduct staand naar links kijkt, ziet u op de Tiendweg een bankje en een gedenkplaat. In de directe nabijheid daarvan is precies onder het traject van de spoorlijn de hier 7500 jaar geleden op de top van een rivierduin begraven Trijntje gevonden. Als u doorgaat en linksaf naar de Tiendweg gaat kunt u even naar dat bankje lopen.</p>
		U vervolgt de Polderweg en bij de t-splitsing gaat u rechtsaf.

46		Broekseweg
		<p>Aan deze weg staan aan beide kanten boerderijen. Ze zijn gebouwd in het kader van de ruilverkaveling (de grootste van Europa) van de Alblasserwaard, waarbij veel boeren in het toenmalige Buitendams en Binnendams hun ongemakkelijke kleine boerderijen verlieten en hier een nieuw bedrijf met moderne woning hebben gebouwd. Die ruilverkaveling was nodig omdat in de loop van de tijd door koop, verkoop en vererving de bij de boerderijen behorende weilanden heel erg verspreid waren komen te liggen. Dat werkte door extra tijd en energie kostenverhogend.</p>
		Bij de t-splitsing gaat u rechtsaf.

47		Molenweg
		<p>Rechts voor u staat de Tiendwegsemolen. Deze stond eerst in Noordeloos, maar is in 1906 naar hier verplaatst toen de vorige Giessendamse molen was afgebrand. De molen zou nog wel te redden geweest zijn, als de brandspuit die door het weiland moest komen, niet verzakt raakte in een greppel. De molen was heel belangrijk voor de afwatering van de polder Giessendam en maalde via de sloten en vlieten het overtollige water uit de polder naar Bleskensgraaf. Daar maalde een molen het verder en uiteindelijk werd het bij het werelderfgoed Kinderdijk in de rivier de Lek overgepompt.</p>
		U vervolgt uw weg.

De Tiendweg vanaf de Tiendwegsemolen.

48		Spoorwegviaduct
		<p>Bovenop dit viaduct heeft u een mooi uitzicht over de omgeving. Als u naar links kijkt, ziet u achter u de Oudkerkse Tiendweg. Aan het eind daarvan staat een kerk. De parochiekerk van waaruit de streek destijds is gekerstend. Het is een middeleeuwse kerk, waar veel over te vertellen is. De bij de kerk behorende school staat er nog naast.</p> <p>U ziet hier ook de ingang van de tunnel, die de Betuweroute onder de Giessen doorvoert.</p> <p>Als u naar voren kijkt, ziet u de contouren van Hardinxveld-Giesendam, met op de achtergrond gebouwen van scheepswerf de Merwede, ooit de grootste werkgever van het dorp, waar beroemde zeeschepen zijn gebouwd.</p>
		<p>U vervolgt uw weg en aan het eind gaat u rechtsaf.</p>

Binnendams 16.

49		Binnendams 2, 4 en 6 (links)
		Drie boerderijen, die met elkaar een ensemble vormen. De eerste op nummer 2 is de jongste en de derde, nummer 6 de oudste. Daarin is sinds 1989 Museum De Koperen Knop gevestigd. Als u vanaf de weg naar achter kijkt is vooral bij De Koperen Knop goed te zien dat deze boerderijen alle drie op dezelfde woonheuvel zijn gebouwd. Dat gebeurde omdat het land erachter regelmatig onder water stond als het gebied weer eens was overstroomd.
		U vervolgt uw weg.

50		Binnendams 16 (links)
		Hier is goed te zien dat aan de eeuwenoude boerderij ruim honderd jaar terug een renteniershuis is gebouwd. De zoon ging in de boerderij verder en de ouders trokken in de nieuwbouw.
		U vervolgt uw weg.

51		Binnendams 75 (rechts)
		Dit is een oude boerderij, dat de naam draagt 'Gieser Wildeman'. Dit is een stooftpeer die een eind verderop langs de Giessen, in Noordeloos, is geteeld door kweker Wildeman.
		U vervolgt uw weg.

52		Binnendams 118 (rechts)
		In dit wat nu een kantoorgebouw is, was vroeger de eerste supermarkt van Hardinxveld-Giessendam gevestigd.
		U bent gekomen aan het einde van de route.

deze route is een uitgave van

<p>STICHTING DORPSBEHOUD HARDINXVELD-GIESSENDAM</p> 	<p>www.dorpsbehoud hg.nl dorpsbehoudhg@kpnmail.nl</p>
	<p>© Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam Tekst : Dick de Jong Foto's : Ewoud Klop en anderen</p>